

# Notranjec

Izhaja vsako soboto in velja po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K. Posamezne številke po 10 v. Na naročbe brez denarja se ne oziramo. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani Breg šte. 12.

## GLASILO

POLITIČNEGA IN GOSPODARSKEGA DRUŠTVA  
ZA NOTRANJSKO V POSTOJNI.

**Inserati**  
se računajo za celo stran 36 K, za  $\frac{3}{5}$  strani 25 K, za  $\frac{2}{5}$  strani 18 K, za  $\frac{1}{5}$  strani 9 K, za  $\frac{1}{10}$  strani 5 K. Pri večkratni objavi primeren popust. Mala naznanila po 20 vin. od petit-vrstice.

Mesečna priloga: „Slovenski Tehnik“.

## Poraz klerikalnega združništva na Dunaju.

Dne 29. in 30. maja se je vršil na Dunaju prvi vseavstrijski shod poljedelskega združništva. Sicer je naš ideal, da se Slovenci poprej sami po posameznih panogah združništva samostojno organizujemo v zaveze, ki so strogo izven vsakega strankarstva, in se te strokovne organizacije združijo v slovensko narodno-gospodarsko centralo — tega stališča se drže tudi Čehi — vendar ne moremo nasprotovati takim priredbam, saj vendar kolikortoliko koristijo težnjam vsega avstrijskega združništva. Če pa so že tudi Slovenci nastopili na Dunaju, zahteva ugled naroda in njegovega gospodarstva, da se oglase le zreli, izobraženi možje in stavijo razumne predloge. Na dunajskem shodu pa si je prilastil zastopnik klerikalne „Zadružne zveze“ Rožman, nepooblaščen in nepoklican, da je govoril nekako za Slovence sploh, da, še več, za Jugoslovane. Pričakovalo bi se lahko, da bi si dr. Krekova „Zadružna zveza“ izbrala le splošna vprašanja, izbrala si pa je najbolj sporno gospodarsko zadevo in najhujšo rano — konsumna društva — da o njih govori na vseavstrijskem shodu. Prav diletantsko sestavljeno poročilo — nedvomno delo predsednika „Zadružne zveze“ dr. Kreka — govori o dosedanjih izkušnjah Slovencev na polju konsumnega združništva, previdno zamolči, da so bila ta društva predvsem strankarsko orožje in predlaga, da naj se shod izreče za konsumna društva na kmetih. Pripisovati je le obzirni vzdržnosti neklerikalnih slovenskih udeležnikov, ki niso hoteli razgaliti našega domačega boja pred tujci, da niso razkrili shodu polomov konsumov na Slovenskem, da niso objasnili, da je stremljenje „Zadružne zveze“ le politična poraba združne ideje. Dr. Krek je menil, da se bo shod dal s par frazami premotiti in odobril njegovo resolucijo, s katero bi potem mogel na Slovenskem delati malo re-

klame za svojo nesrečno „Zadružno zvezo“. Shod pa je izrekel uničujočo sodbo nad klerikalnim predlogom. Z vsemi proti 7 glasom je odklonil predlog ravnatelja „Zadr. zveze“. „Zadružna zveza“, ki je na tako slabem glasu pri nas, si je šla še na Dunaj iskat hudo blamažo. Tudi širša javnost je spoznala nezmožnost njenih zastopnikov, mi pa smo videli še več: nešteti konsumski polomi, ki so povzročili premnoge zadolžitve prizadetih kmetov, niso poučili klerikalcev, da konsumno združništvo pri nas na kmetih ne gre, niso jih spametovali! Zakaj ne? 1. Ker so jim konsumna društva le politično orožje, 2. ker posledice polomov ne prizadenejo ne Šušteršičevega ne Krekovega žepa. O shodu poročamo na drugem mestu.

## Politične vesti.

V Šmartnem pri Litiji je po trikratni volitvi zmagala kmetska stranka. Županom je izvoljen gospod Hostnik.

Volitev na Slov. Štajerskem se je končala, kakor smo že pred tedni izjavili, z zmago klerikalca dr. Korošca. Izmed 29.115 glasov je dobil Korošec 19.153 glasov, kandidat slovenskih delavcev Rebek 2807, nemčurski kandidat Wratschko pa 7065 glasov. Kolikor so nam znane razmere na Štajerskem, tudi ta huda zaušnica celjanskim politikom ne bo prav nič izdala, ampak bodo šli raje vsi ti za penzijo več ali manj zreli možje raje pod klerikalni jarem, kot da bi si upali javno nastopiti za svoje protiklerikalne nazore. Več kot cele knjige govori visoko število glasov, ki jih je dobil nemčur Wratschko. Pod „slogo“ jadra klerikalizem in to žene priproste ljudi v nemčurski tabor.

Na Dunaju so mali trgovci in kramarji priredili velikansko demonstracijo proti konsumnemu združništvu. Udeležilo se je je nad 10.000. Na čelu so jim bili nemški krščanski socialci pod črno-rumeno zastavo.

**Cesar Franc Josip in Madjari.** Sedaj je šele jasno, da Košutovci niso zastonj prevzeli ogrske vlade. Cesar je namreč privolil v to, da se zruši carinska zveza z Avstrijo in da je odslej Ogrska v trgovsko-političnem oziru samostojna. Res je, da so Ogri obljubili, da ostane začasno v toliko pri starem, da carinskih mitnic še par let ne bo, vendar ne bo več med Avstrijo in Ogrsko carinske zveze, ampak sklene se pogodba kakor s kako tujo državo. Stem je vez med Avstrijo in Ogrsko zopet za dober del pretrgana. Ogrska se bliža popolni samostojnosti. Ta vest je med Madjari vzbudila veliko zadovoljstvo, v Avstriji pa celo med onimi strankami, ki so načelno za ločitev od Ogrske, veliko ogorčenje. Še 23. septembra 1905 je rekel cesar Ogrom, da ne bo sam odločil v tem vprašanju, ampak da se bo to odločilo le s sodelovanjem avstrijske vlade in parlamenta in 28. oktobra 1905 je baron Fejervari dejal, da ostane carinska zveza do l. 1907. Še pred par tedni je ministrski predsednik Hohenlohe v avstrijskem parlamentu izjavljal, da se za hrbtom Avstrije ne bo v razmerju do Ogrske nič premenilo in da se bo, če se že začne s premembami, preuredil celi ustroj nagodbenih zakonov, ne le v onih vprašanjih, v katerih ravno Ogri žele rešitve. Vkljub vsem tem

besedam je cesar odločil čisto tako, kakor so želeli Ogri. Naravno, da je Hohenlohe takoj podal demisijo, ko je to izvedel, da je cesar brez vednosti Avstrije odločil za Madjare. Proti cesarju pa je zavladovalo v doslej najvernejših in ustavnejših krogih veliko nezadovoljstvo. Celouđani Dunajčani so zbegani in „Deutsches Volksblatt“, glasilo dunajskih „črnorumenih“, poroča, da občinstvo po zadnji paradi na dunajski „Šmelci“ ni pozdravljalo cesarja prisrčno, kakor drugokrat. In ko je po svoji stari navadi poslanec Sternberg napadel v parlamentu osebo cesarja, je zaklical eden poslancev: „Saj ima prav“, drugi pa je ugovarjaje predsedniku, ki je Sternberga klical k redu, dejal: „Danes je to drugače“.

V avstrijski poslanski zbornici je ministrski predsednik Hohenlohe predložil odseku za volilno reformo nov načrt za razdelbo mandatov. Število mandatov naj bi se zvišalo in porazdelilo med Nemce, Čehe, Poljake in Italijane. Samo 1 narod naj bi pri zvišanju mandatov izšel čisto prazen, to je narod slovenski, ki stoji pod spretnim vodstvom dr. Šušteršiča, čegar pisar je dr. Žitnik. Kmalu po razglasitvi tega nesrečnega načrta, ki so ga Šušteršičevci hoteli vsprejeti, čeravno je navadna nesramna žalitev za Slovence, je padel Hohenlohe zaradi ogrske krize.

## Listek.

### Kmečka vstaja.

Zgodovinska povest iz 16. stoletja. — Hrvaški spisal Avgust Šenoa.

#### I.

Bilo je popoldne proti koncu meseca svečana leta 1564. Sneg po gorah je že skopnel vsled živih solnčnih žarkov, Sava je vsled navala gorskih voda silneje drvila v svoji strugi, razlivajoč se širom ravnice pod Susjedgradom. Poleg visokega okna je sedela v mali grajski sobi priletna, a še krepka, črno opravljena žena. Da ni imela na obe strani visokega čela počesanih plavih, že nekoliko sivih las in da se niso ovijali dolgi okrajci črne kape njenega orumenelega lica, bi človek rekel, da sedi tu obrita možka glava. Lice je imela močno, čeljusti krepke, nos navzdol zakrivljen, usta široka, ustnice blede in tanke, obrvi svetle, goste in zaokrožene, a izpod njih je gledalo v svet dvoje zagonetk, dvoje bledomodrih, nekoliko motnih očij, iz katerih si zastonj skušal uganiti, kakšna čuvstva se vzbujajo v tem srcu in kakšne misli se porajajo v tej glavi. Gube na licih, okoli oči in ust so sicer razodevale, da so divjale v tem srcu silovite strasti, ali sedaj je bila žena mirna kakor kamen, a na njenem trdem licu nisi opazil niti potezice ženske blagodušnosti, marveč trdo neklonljivo voljo, močan duh in neodoljivo odločnost. Močno, visoko telo je bilo odeto v nagubano haljo iz črnega sukna, obrobljeno s temno svilo. Okoli pasa se je vila srebrna verižica, na kateri je visel

sveženj velikih ključev. Suhi, trdi prsti žene so počivali na srebrni škrinjici, katera je stala pred njo na mizici. Zdaj je obrnila pogled na golo šumo, na poplavljenno ravnico pod gradom, zdaj zopet na škrinjico. Strupen smeh ji zaigra včasih na ustnah in močneje pritisne prste na škrinjico, kakor levinja, ki čuva mladiča. Slednjič jo prebudi sluga, prišedši skozi velika vrata, iz sna. Žena malo obrne glavo in vpraša z zahripelim glasom:

„Kaj je, Ivo?“

„Oprosti, plemenita gospa“, odvrne sluga pokorno; „v tem trenutku je prijezdil na dvor človek, po govoru Madjar, po zunanosti plemič“.

„Kako mu je ime? Odkod prihaja?“

„Tega mi ni povedal, zapovedal mi je samo, naj ga prijavim Vaši milosti. Pravi da mora pred Vaše obličje, češ, da mora govoriti z Vami o važnih stvareh“.

„Madjar? Plemič? O važnih stvareh da mora zmano govoriti? Čujmo, kako srečo prinaša ta Madjar! Povej mu, da naj svobodno pride pred me. Pa čuj, pelji mu konja pod streho; daj mu ovsa in sena, kolikor hoče, da se ne bo pritoževal nad hrvatsko gospodo! Pojdi!“

Sluga se pokloni in odide, a kmalu nato zazvene ostroge neznanega gosta po kamenitem sobinem tlaku. V sobo pride visok človek, suh, male, obrite glave, podolgovatega in bradatega obraza. Izpod dolgega, rujavega plašča se je videla modra suknja, zapeta na prsih s srebrnimi gumbi. Levo roko je imel pod plaščem, a v desnici je držal pokrivalo.

**Odstop ministrstva Hohenlohe.** Ker je cesar odločil v boju Avstrije z Ogrsko proti Avstriji, je odstopil Hohenlohe in z njim vsi ministri, med njimi tudi priljubljeni poljedelski minister Bukoa. Stvoriti novo ministrstvo ni pri teh razmerah lahko, kajti novo ministrstvo bo proti-ogrsko in kako naj bo zaupnik cesarja avstrijskega, ki je obenem kralj ogrski. Seveda se bodo morale stranke z novim položajem sprijazniti. Čuje se, da hoče cesar, da se tudi v Avstriji — kakor na Ogrskem — sestavi ministrstvo iz voditeljev velikih strank. Nalogo sestaviti tako vlado je cesar izročil sekcijemskemu načelniku v poljedelskem ministrstvu baronu Becku.

**Ogrski državni zbor** je popolnoma zadovoljen s Košutovsko vlado. Tudi Hrvatje so se izjavili zanjo, ker je obljubila, da nastavi po Hrvatskem le hrvatske uradnike, da bo respektirala hrvatski jezik. Nezadovoljni so le ogrski Slovaki in Rumuni, ki trpe pod madjarskim nasilstvom. Prej ali slej bo tudi Hrvatom dolžnost se zavzeti za te zatirane narode.

## Iz Črnega vrha nad Idrijo.

Neugodno vreme smo imeli skoraj dve tretjini maja. Kakor lani osorej je tudi letos večni dež ne-

prestano oviral poljsko delo. Črnovršci pa imamo korajžo in gremo na polje, če bi tudi prekle padale z neba. Zato pa je našlo gorko solnce, ki nas dobrohotno greje zadnje dni — njive že skoro vse obdelane in posejane. Obeta se nam med drugim obilo sena. Bog nam ga daj! Letos ga je marsikomu zmanjkalo. Še za drag denar si je težko dobil. Marsikateri je moral vsled pomanjkanja krme prodati živino.

Sirotinski očetje se bodo imenovali možje, ki bodo skrbeli v vsaki občini za osirotele otroke in vodili nekako kontrolo nad „jerofti“. Varuhe na pr., ki ne bodo izpolnjevali svoje dolžnosti, bodo morali nanzanjevati sodnji. Naš g. župan je predlagal za častno službo sledeče može: za Črni vrh in Predgriže Blaža Zajca, za Some Matevža Ožbiča, za Kanji dol Ivana Furlana, za Zadlog, Mrzli log in Malogoro Antona Rupnika iz Zadloga št. 20, za Iderski log in Belo Ivana Leskovca, za Javornik Ivana Rudolfa. Člana „sirotinskega sveta“ bodeta tudi župnik in nadučitelj.

Dospel je čas pastirovanja. Težko je dobiti pri nas dobrega pastirja. Komaj je deček star 12 let, že se mu zdi, da je za tako službo prevelik. Stariši in gospodarji sploh uporabljajo za ta posel šolsko mladino, ki zamudi vsled tega mnogo pouka. Nasledek slabega

„Hvaljen bodi Jezus in Marija, plemenita gospa!“ pozdravi Madjar kratko in odločno. Gospa ga premeri od glave do nog in mu mirno odgovori:

„Na veke amen! Kdo ste gospod? Čegav ste? Kaj mi prinašate?“

„Na Vašo uslugo, jaz sem Mihajlo Palfi, ogrski plemič; in sreča mi je bila naklonjena, da pošilja po meni moj milostljivi gospodar, velemožni knez Andrija Bator, kraljevski sodnik, plemeniti svoji sorodnici Uršuli Heningovi pozdrav in poklon.“

„Glej, glej! Hvala mu, hvala“, odvrne smehljaje se Uršula. „Glej, kako se me moj dragi gospod sorodnik lepo spominja. Bog mu to povrni. Sedite, gospod Palfi; odložite plašč in pokrivalo. Vidim, da ste zelo utrujeni od dolgega pota.“

Došlec stori, kakor mu reče gospa, nato spregovori:

„Najpreje mi je zapovedal moj velemožni gospodar, da naj povem Vaši milosti, kako ga je srce kruto zbolelo, ko mu je ugrabila smrt dragega sorodnika gospoda Andrija Heninga, vrednega Vam soproga.“

„Glej, kako je gospod kraljevi sodnik dober meni siroti udovi. Niti tega ni pozabil kljub tolikim prevažnim opravilom v tako burnih časih. Da, da. Osemnajstega listopada lanskega leta je ostavil moj premilostljivi gospod Andrija ta svet in mene sivo revico — in to ravno v najhujših časih. Dobro srce, hvala mu zato! No, povejte mi, egregie ac nobilis domine\*), ali ste samo zato naredili tako dolgo pot, da mi pri-

nesete sožalje svojega gospodarja? Ali Vam ni pravilo o nikakih drugih stvareh?“

„Da, Vaša milost; gospod kraljevski sodnik me je poslal radi Susjedgrada in gornje Stubice, bi se li to skupno gospodarstvo ne moglo bolje urediti.“

„Drago mi je, da se je gospod Andrija-spametoval, sicer malo kasno, ali tudi to je dobro. Ko sem pokopala svojega pokojnega soproga, sem takoj pisala Andriji Batoru, naj mi pomaga, ker smo si nekaj v sorodu in je Susjed in Stubica nekako skupno premoženje moje in njegove obitelji; pozneje sem mu pisala gotovo še desetkrat, ali nikdar mi ni odgovoril. Mesto pomoči mi je poslal le nadlogo, poslal mi je za svojega upravitelja Jurija Vsesvetnička, ki bi se pa po pravici moral imenovati Veshudiček. Ta človek, ki nima niti dva jarma volov, je postal tako ošaben, ker je njegov brat Stipo zagrebški kanonik, kakor da so vsi Zrinjski gradovi in Frankopanov grb njegova lastnina. Odkar je padel v Susjed kakor muha v mleko, šopiri se kakor gospodar, meče mi polena pod noge in mi pobira tu pod nosom davek, kakor da je vse imetje batorsko, a jaz da sem s svojo revno deco tu samo na hrani in stanovanju, na tuji milosti.“

„Oprostite mi Vaša milost“, spregovori malo vznemirjeno Madjar, kateremu ta pridiga ni bila nič kaj po volji.

„Pustite, da dokončam, gospodine Palfi, mu ostro prestriže gospa Uršula. Najprej poslušajte vse, potem šele sodite. Gospod Vsesvetniček, Vam velim, je pravi razbojnik, a poleg sebe ima še dva verna sodruga Janka Horvata in Nikolo Golubića. Vsak čas pride v

\*) Odlični in plemeniti gospod.

obiskovanja je obravnavanje šolskih zamud, za učitelja gotovo najnadležnejše delo. — Mnogo starišev svojih otrok ne more preživljati in komaj čakajo, da oddajo otroka v službo drugim. — Stroga postava in prizanesljivost pa sta dve stvari, ki se sovražita druga drugo; prva dela pri šolskih zamudah britke ure starišem, druga pa prinaša „dolge nosove“ učiteljem. Prošnje navadno ne obveljajo. Gosposka kmeta le takrat pozna, ko mu nalaga davek.

Za zadnjega obiska poštnega komisarja delal je g. Dominik Rudolf v poštnih zadevah nekako preizkušnjo. Kakor čujemo, je isto prav dobro izvršil. Seveda — častitamo!

Kakor znano so klerikalci za to, da se uvede splošna in jednaka volilna pravica za državni in deželni zbor, pa tudi polagoma za občinske odbore. Oni namreč računajo, da bode velika večina kmetov, kakor sedaj, drla vse čase za njimi čez drn in strn brez vsake samostojne misli. Seveda ne bo vedno tako, kakor si domišljujejo generali Stranke Ljudskih Sleparjev. Izobražen oratar jel bode nastopati brez pomoči duhovnikov in advokatov, in ne bode se bal, ko ga bodo brezvestni ljudje strašili ob volitvah z vero in posojilnico. — Zanimivo je, da bi v naši občini po splošni in jednaki

grad kak reven kmet, da se meni, svoji gospodarici, pritoži. S puško in sabljo se zapodi ta besna druhal na mirne seljake in pobira davek brez vsakega ozira. Enemu mojemu kmetu so razbili v Krapini mlin, drugemu v Jakovlju odnesli vse žito, a v vasi Trgovini tu pod Susjedgradom je odvedel Vsesvetniček dve najlepši kravi in si jih prilastil. Pozvala sem ga na odgovor, češ da udarim s silo nanj, ali on se mi je rogal, rekoč, da se babe ne boji, a v gradu, da so gospodarji Batorci. Nato je pobral vse topove in ves smodnik ter jih spravil pod svoj ključ, češ da je to orožje skupno. Vsi dohodki premoženja bi se pravzaprav imeli jednako razdeliti. Vsesvetniček me vara pri žitu, senu in vinu, ali kadar mu ugovarjam, vpije smejoč se, da se njemu ni treba ozirati niti na sodišče, niti na zakone, ker je njegov gospodar najvišji sodnik, kateremu pa babja pravda škodovati ne more.“

„Ali verujte mi, Vaša milost, zaleti se ji Madjar v besedo, da se to ne godi po volji mojega velemožnega gospodarja“.

„Ni res, gospod Palfi“, zavpije žena in oči ji zaplame živeje, „to ni resnica. Ali Vam nisem rekla, da sem sorodniku Andriji vse to natanko popisala, a on mi še odgovoril ni, pač pa mi je pokazal ta brezbožnik Vsesvetniček njegovo pismo, v katerem ga Bator hvali in pravi, naj se nič ne briga za moje ugovore. A kaj pravite nato, plemeniti poslanec?“ zavpije Uršula, naglo vstane in premeri z jeznim očesom Madjara od nog do glave, da je osupnjen umolknil. Dalje prih.

volilni pravici imeli večino, — torej tudi župana — gostje, združeni z bajtarji in prav malimi posestniki. Radovedni smo, ako bi bili na zadnjem Arkotovem shodu v Črnem vrhu, številni mali, srednji in veliki posestniki tudi tako navdušeno pokimali resoluciji, da je povedal g. dekan Črnovršcem to, kar smo danes mi.

Na binkoštni pondeljek pride v Koševnik večje število idrijskih izletnikov z godbo. — Kogar veseli, naj gre poslušat!

Žalosten pogled se nam odpira v bližnjo bodočnost. Pred leti tako premožna občina bo prišla še na kant, če bo šlo tako naprej, kot kaže. Le pomislimo, kaj nas čaka! Ljudska šola v Zalogu bode stala gotovo 20.000 K, mlekarna bode pojedla 25.000 K, vodovoda kakih 30.000 K, župnišče 36.000 K, skupaj torej — brez navadnih občinskih doklad — na 100.000 K, reci stotisoč kron. Pripomnimo, da je že sedaj malo posestnikov, ki bi ne bili v sorodu s to ali ono posojilnico.

„Kaj, 36.000 K za župnišče,“ vskliknil bode marsikateri. — Pred nekaj dnevi so se zbrali v župnišču: inženir iz Ljubljane, župan Rudolf, Gašper Rudolf, Ivan Lampe ter Jakob Čuk, da se posvetujejo o načrtu. Jedli so in pili in prikimovali zgoreni velikanski vsoti. Kimal je župan, kimal je Gašper, kimal je žalibog tudi Lampe. Edino Jakob Čuk se je potegoval za korist občincev, edino njega ni premotil krožnik farovške juhe. — Ali veste Črnovršci, kaj nameravajo brihtne glave? Podreti hočejo lepo hišo pred cerkvijo do tal in sezidati na istem mestu palačo z vašimi žulji. — Nikdar nismo rekli, da nista potrebna naša duhovnika primernejšega stanovanja, kot ga imata sedaj. Menimo pa, da bi se dalo z desetisoč kronami napraviti iz hiše pokojne g. Plešnar krasno in dovolj prostorno stanovanje za tri osebe. — Izgotovljen načrt bode seveda še predložen občinskemu odboru v potrjenje. Takrat bomo videli, kateri občinski možje se bodo polegovati za korist svojih soobčanov, videli pa bomo tudi tiste, ki bodo iz katerihkoli vzrokov izdali blagor naše občine.

## Dopisi.

**Postojna\***. Josip Stritar v Postojni. Dne 21. maja ob 3. uri popoldne je došel slavljani pesnik Stritar s soprogo v Postojno, da si ogleda našo svetovnoznano jamo. Na kolodvoru so ga pozdravili: župan Pikl, trški načelnik g. A. Ditrich in g. okr. komisar Grasselli, ki ga je povabil kot gosta imenom jamske komisije. Nato se je Stritar s soprogo odpeljal v jamo. Postojnci so zaslužnemu možu posvetili vso ljubeznivo pozornost. Na plesišču mu je igrala godba.

\*) Ta dva članka se vsled neprijetne zakasnitve in pomote nista mogla več objaviti v zadnji številki. Ob tej priliki opozarjamo še enkrat vse p. t. dopisnike, da je zaradi enotnosti naslov uredništva in upravnštva »Notranjca«: Ljubljana, tiskarna Blasnikovih nasl., Breg št. 12.

Tu ga je pozdravil g. A. Ditrich v imenu jamske komisije. Na Kalvariji je pelo pevsko društvo „Postojna“, ko pa se je Stritar vračal, je na plesišču zapel mešani zbor salonskega orkestra. Slavljeneec se je zelo pohvalno izražal o jami in njenih napravah. Po jami se je vozil z železnico. Pevskemu društvu „Postojni“ in mešanemu zboru salonskega orkestra pa je za krasno petje izrekel pristrčno zahvalo. Slednjič sta se Stritar in njegova soproga vpisala v knjigo za obisk odličnih gostov. V spremstvu g. župana in g. komisarja Grassellija se je peljal naš gost skozi trg. Nato je posetil svojega nečaka šolskega vodjo g. F. Juvanca. Ob 7. uri zvečer se je odpeljal z brzovlakom v Št. Peter, odtod pa v Ljubljano. Na kolodvor so ga spremili župan Pikl, načelnik trga Ditrich in vodja Juvanec. Gospod in gospa Stritar sta bila s svojim posetom Postojne izredno zadovoljna in sta se za vsprejem in prijazno pozornost Postojncev toplo zahvalila. — Vinska poskušnja v postojnski jami in „Domoljub“. Domoljubovi sotrudniki v Vipavski dolini so res lepi prijatelji vipavskih vinogradnikov. To nam dokazuje zadnji „Domoljub“, ki opisuje vinski semenj v postojnski jami. Vinogradniki vedno tarnajo, da so sedanje vinske cene v primeri s trudom in stroški pridelovanja prenizke; vipavska dobra vina so širši javnosti še veliko premalo znana; treba je storiti kar največ reklame, da se dobroti in vrednosti vipavskega vina spozna tudi izven naše dežele — vse to pa naj bi pripomoglo, da bi se vipavskega vina več prodalo, več popilo in doseglo boljše cene, boljše dohodke. Sedaj pa čujmo, kaj piše o vinskem sejmu vipavski domoljubovec, klerikalno goreči „prijatelj“ vipavskega kmeta. On se zgraža in psuje one obiskovalce vinskega semnja, ki so postali nekoliko dobre volje. (Pijanega nismo videli nobenega.) On psuje čestilce vipavskega vina s pijanimi barabami in priporoča ustanovitev društva abstinentov, toraj društvo takih ljudi, ki bi se vojskovali zoper vino, ki bi delali na to, da bi ljudstvo vina ne pilo. On predlaga, da naj se v bodoče ljudje, ki bi postali vsled dobrega vipavskega vina za svoj denar dobre volje, naložili v gnojni koš in peljali v vodo Pivko. Res lepo samaritansko ljubezen imajo naši klerikalci do svojega bližnjega in čudna olika patentiranega krščanstva je to, če piše tako nesramno list, katerega škof in duhovščina po naših cerkvah svojim vernim priporoča. Ko bi se hotelo z gnojnim košem voziti v Pivko vse one, ki so si v premnogih slučajih privoščili par kozarcev čez mero, bi že marsikatera fara žalovala po svojem dušnem pastirju in kmalo bi bilo konec bojevitih in zdražbarskih „Lažiljubovih“ sotrudnikov v vipavski dolini. Seveda na to šenklaški kaplanje niti mislili niso, ko so objavili dotično nesramnost v svojem listu.

Nočemo zagovarjati razuzdanega in nezmernege pijančevanja; mi ga celó ostro obsojamo in iskreno obžalujemo take strastneže, katerim je redno pijančevanje že zašlo v meso in kri. Delali pa bi veliko krivico

dobri vinski kaplji in človeški družbi, če bi tako kruto obsojali vse one, ki niso smešni abstinenti. Pilo se je že v najstarejših časih in tudi v Kani Galileji je baje sam Kristus skrbel, da so na svatbi pili dobro vino. Bedak je, kdor vina, petja in žená ne ljubi! tako nekako poje nemški pesnik.

Domoljubove sotrudnike bi krivo sodili, če bi jih šteli med take vrste ljudi. Vodo pije le abstinent in pisec dotične notice, ki hoče biti nekaka bela vrana, zato je le on sposoben pisati tako „barabsko“. Kaj vse voda stri! Pesnik ima prav: bedak je...

## Domače vesti.

**Gosp. Vencel Gol**, c. kr. višji gozdarski svetnik in velikoletni gozdarski nadzornik za Kranjsko je prideljen poljedelskemu ministrstvu in se preseli na Dunaj.

**Okrožni zdravnik v Senožečah** je postal g. dr. V. Gregorič, doslej občinski zdravnik v Sežani.

**Sluga c. kr. okr. glavarstva v Postojni g. Miha Montoni** je vpokojen. Na njegovo mesto pride s prvim junijem vpokojeni orožniški postajevodja g. Koprivec iz Rožne doline pri Ljubljani.

**M. Vilharjev spomenik** se odkrije v nedeljo, dne 12. avgusta t. l. dopoldne, kakor je definitivno sklenil odbor v svoji zadnji seji; popoldne pa se vrši velika ljudska veselica. Natančni vspeled se objavi v kratkem. Slavna društva se prosijo, da blagovolijo pri eventuelnih veseličnih prireditvah upoštevati ta dan odkritju v prid.

**Poročil se je** gosp. Gabrijel Brinšek, inženir v Ljubljani, z gospico Zorko Ličanovo iz Ilirske Bistrice. Iskreno čestitamo!

**Velika veselica v postojnski jami** bo, kakor vsako leto, binkoštni ponedeljek popoldne. Pričetek ob 3. uri. Posebni vlaki pridejo iz Gorice, Trsta, Reke in Ljubljane.

**Postojnsko jamo** so obiskali 26. majnika dopoldne gojenci vojaške pomorske akademije v Reki, popoldne pa gojenke 4. letnika ljubljanskega učiteljišča.

**Olepševalno društvo v Postojni.** V zadnji odborovi seji se je konstituiral naslednji odbor: Gosp. Jos. Dekleva, podpredsednik; gosp. Viktor Presl, tajnik; gosp. Ant. Mladič, blagajnik. Sklenilo se je napraviti nekatera pota za šetališče na Soviču. Tozadevne načrte napravita odbornika gg. Dralka in Presl. Tekom tega tedna pričelo je društvo, dogovorno s slov. planinskim društvom, markirati nekatera pota v postojnski okolici za izletnike in čestilce naravnih lepot. Preskrbelo se bo tudi potrebno število kažipotov za orientacijo izletnikom.

**Majnikov izlet postojnskega salonskega orkestra** na Razdrto pretečeni četrtek je bil nepričakovano živahen in zabaven, za kar se imamo v prvi vrsti zahvaliti vrlim Senožečanom, ki so baš isti dan v izredno velikem številu poleteli v bližno Razdrto.

Salonski orkester je zopet eksaktno izvajal svoje godbene točke in njega mešani zbor je res ubrano pel Parmovo kompozicijo „Čolniček“ in Vogričevo „Na planinah“. Neprisiljeno, brez vsakoršnega programa in posebnih vabil, nekako sama iz sebe nastala popoldanska prijetna domača zabava je navdušila izletnike tudi za Vilharjev spomenik. Vrlo senožeško omizje je nabralo v to svrhu znatno svoto 82 K ter jih izročilo odboru.

**Stavbna sezona v Postojni.** Uradno poslopje c. kr. okrajnega glavarstva se bo pričelo graditi tekom tega poletja. Ministrstvo je odobrilo dotične načrte in oddaja stavbnih del bo v kratkem razpisana. — Zgradbo nove hiše gosp. veletržca Fr. Jurca je prevzel g. Jos. Rusjan, ki prične z delom takoj po Binkoštih. — Kopaljšče, katero gradi gosp. Pavel Jurca, bo v kratkem dovršeno. Tekom prihodnjega tedna bodo vsa montažna dela končana. — Za novo hišo g. slikarskega mojstra Iv. Zwölfa se pridno dovaža stavbni material. — Moderna in v velikem slogu projektirana opekarna gosp. Josipa Lavrenčiča bo pričela, ako ne bo kakih nepričakovanih ovir, meseca julija delati. V četrtek se je uradno preiskusil parni kotel stroja, ki bi zamogel delati s 40 konjskimi silami. Vsi stroji so češkega izdelka. Zidarska dela izvršuje g. Jos. Rusjan.

**Občni zbor c. kr. kmetijske družbe kranjske** bo v četrtek, dne 7. junija t. l. ob 9. uri dopoldne v veliki dvorani „Mestnega doma“ v Ljubljani. Nujno opozarjamo vsa načelništva podružnic, da poskrbe za mnogobrojen obisk tega zbora, gg. družbine člane pa prosimo, da se po možnosti odzovejo vabilu. Na občnem zboru se bode obravnavalo med drugim tudi o ustanovitvi deželne zavarovalnice za živino kot zveze vseh krajevnih vzajemnih zavarovalnic za živino. Na dan zborovanja se vabijo vsi udeleženci občnega zbora na skupen ogled gospodinske šole kmetijske družbe v Ljubljani (v Marijanišču na Poljanski cesti), ki se bo vršil popoldne med 2. in 4. uro. Razkazovali se bodo veliki vzorni goveji hlevi, svinjaki, kurnjaki itd. Vsak kmetovalec, ki mu je kaj mar za napredek svojega stanu in ki mu je mogoče od doma, naj pride na ta kmetijski sestanek v Ljubljano ter naj s svojo navzočnostjo spričuje, da je kranjski kmetovalec vzbujen za stanovsko samopomoč.

**Klasifikacija konj** se je vršila v pretečenem tednu v postojnskem političnem okraju.

**Licencovanje bikov-plemenjakov v postojnskem pol. okraju** se bo vršilo: dne 6. junija t. l. ob 8. uri dopoldne v Slavinji za občino Hrenovice in Bukovje ob 11. uri v Senožečah za občine Senožeče, Lože, Dolenjvas, Sinadole, Famlje, Britof in Gorenje Vreme; ob 3. uri popoldne v Št. Vidu za občine Št. Vid, Vrabče in Podraga; dne 7. junija t. l. ob 8. uri dopoldne v Vipavi za občino Vipava, Budanje, Vrhpolje, Slap, Lože, Goče in Erzell; ob 11. uri v Šturji za občine Planina, Ustje in Šturje; ob 3. uri popoldne na Colu za občino Col in ob 4. uri popoldne v Podkraju

za občino Podkraj. — Na komisijsko pregledovanje se morajo prignati mladi biki-plemenjaki, ki še niso bili licencovani, ali, katere se je med letom začasno licencovalo. Že licencovane starejše bike-plemenjake pripeljati je pred komisijo le tedaj, ako to dotično županstvo za potrebno smatra.

**Vinska kupčija na Vipavskem** je zadnji čas postala jako živahna. Prodalo se je precej vina. Vinski trgovci in krčmarji, kateri se hočejo založiti z vipavskim vinom, naj to čim prej store, ker je vina čim dalje manj in cena istemu raste.

**Konjeniške potovalne vaje** se vdeleži 1 general, 22 višjih častnikov, 73 mož in 51 konj, ki prenočujejo 4. t. m. v Postojni 5. in 6. v Prevolah, 7. v Ajdovščini. — Tudi 12. t. m. pride v Postojno več višjih domobranskih častnikov v svrhu taktičnih vaj.

**Samostojna neodvisna kmetska stranka** se snuje na Vipavskem.

**Pevsko društvo košansko** je priredilo na Vnebohod svoj majnikov izlet v prijazni Orehek. Bilo je vseh društvenikov nad šestdeset. Mlado društvo, kateremu predseduje in v petju poučuje g. nadučitelj Grad, res lepo napreduje in je doseglo v tako kratkem času nepričakovano ugodne uspehe. Lepo narodno petje priprostih kmečkih mladeničev nas je iskreno navdušilo. Saj lepo narodno petje poživlja narodno zavest, blaži srce, širi prosveto in pospešuje duševni napredek našega naroda. Lepi uspehi košanskega pevskega društva so nam jasni dokaz, kaj se s požrtvovalnostjo, trdom in z vstrajnostjo doseči dá. Gospod Grad naj bo v tem oziru svojim tovarišem lep zgled; storili bodo svojemu narodu veliko uslugo in narodni prosveti in zavesti veliko korist, ako bodo posnemali svojega požrtvovalnega tovariša. Ker je prihitelo v Orehek tudi pevsko društvo „Postojna“ in nepričakovano veliko število Postojnčanov, razvila se je prava ljudska veselica. Vrstilo se je petje obeh zborov. Gosp. Anton Ditrich je nazdravljajal bratskemu pevskega društvu košanskemu in njega člane ognjevitno navduševal naj ostanejo kakor dosedaj tudi v bodoče zvesti, požrtvovalni in vztrajni člani svojega lepega in koristnega društva in naj tako gojijo lepo narodno petje sebi in narodu v čast.

**Umrli je v Vrhpolju pri Vipavi** dne 14. t. m. Matej Kobal, posestnik in predsednik tamošnjega krajnega šolskega sveta. Pokojnik je bil vedno zvest pristaš narodnonapredne stranke. Pridobil si je mnogo zaslug za vrhpoljsko občino. Da se je v Vrhpolju sezidala krasna šolska stavba, je največ njegova zasluga. Kako je bil pokojnik spoštovan, pričal je njegov veličastni pogreb dne 16. t. m., katerega se je udeležilo mnogo odličnega občinstva iz vse Vipavske doline. Bodi vrlemu možu ohranjen blag spomin!

**Grozna nesreča z avtomobilom.** Minolo soboto zvečer se je peljal inženir Grandi iz Trsta s svojo ženo, tremi otroki, služkinjo in carinskim oficijalom z Opčin. Zadnji je bil chauffeur. Med Sežano in Opčinami blizu Fernetčev je zadel avtomobil v voz, ki ga je

peljal nasproti konj in na katerem je sedela kmetica Jeleršič iz Jekuz in njen sin. Ker je avtomobil vozil s hitrostjo 80 km v uri, priletel je z vso silo v voz. Učinek silnega trčenja ni izostal. Avtomobil se je prevrnil in vse osebe so padle iz njega. Konju sta bili zdrobljeni obe sprednji nogi, kmetica in sin sta bila pa vržena z voza. Inženirju Grandiju je počila pri padcu čepinja in je njegov položaj obupen. Njegova žena je bila težko poškodovana, vendar ne smrtnonevarno. 8 letni sin je bil ubit, brata njegova pa lahko poškodovana. Služkinji so se pretresli možgani, kmetica je dobila rane po glavi in životu, dočim je njen sin popolnoma nepoškodovan. Tekel je po nesreči takoj na Opčine, kjer je dobil za ranjence prvo pomoč. Odpeljali so jih deloma v tržaško bolnico deloma v Grandijevo stanovanje.

**Toča** je padala pretečeni teden v Vremski dolini, zlasti v košanski občini, ter je napravila na razvitih drevesnih in trtnih poganjkih precej škode. Značilno je, da je toča sedaj v tem okraju že 4. leto zaporedoma in par let celo dvakrat močno potolkla, dočim je popred komaj vsakih 10 ali 15 let enkrat padala. Vsled tega trpe mnogo novonapravljenе trtnice in drevesnice, zlasti obširni subvencionirani podružnični nasadi v Bujah pri Košani v katerih se vzgoji sedaj vsako leto 4—5000 lepih dreves in 70.000—100.000 ameriških trt.

**Požari.** V Topolu v logaškem okraju je uničil požar posestnikom Andreju Kranjc, Ivanu Opeka in Mariji Oblakovi eno hišo in sedem gospodarskih poslopij. Škoda znaša 9.700 K, zavarovalnina pa le 4.940 K. Gasilne akcije so se vdeležili okoličani, požarna bramba iz Cerknice in pijonirski oddelek, ki se je mudil na Bezuljaku. Zažgal je 6 letni Kranjčev sin. — Slaboumna Marija Pošetova iz Žirov pa je zažgala 18. t. m. pospodarsko poslopje Ivane Ogrinove na Vrhniki. Prišedša v Ljubljano se je sama javila policiji, ki jo je oddala v norišnico na Studencu. Bila je že lani v preiskavi radi poskušnega umora moža. — S slamo krita hiša Ivana Pegan v Senožečah je 26. t. m. v jutro do tal pogorela. Škoda znaša 1400 K, zavarovalnina pa 2000 K. Neprevidnost — otrok menda — je bila vzrok. Zatorej pazite! — V torek večer ob 10. uri pričelo je goreti v Vel. Ubeljskem. Pogorele so tri hiše, hlevi in gospodarska poslopja Jan Počkaj, Severju in Slivarju. Vsi trije so bili zavarovani. Hrušovski in razdrški gasilci so bili takoj na mestu in so veliko pripomogli, da se požar ni razširil.

**Iz Petelinj.** Poštno in brzojavno ravnateljstvo v Trstu se je naprosilo, da napravi poštno nabiralnico za vasi Petelinje, Gradec in Nemška vas. S tem bi bilo že davni ondotni potrebi resnično ustrezno.

**S tira je skočil** v sredo, 23. majnika zvečer vlak na Vrhniki. Nesreča se pri tem ni zgodila nobena. Ob treh zjutraj je šel tja pomožni vlak.

**Tržaška podružnica „Slovenskega planinskega društva“** vabi na društveni izlet na Nanos, ki ga priredi na binkoštni pondeljek dne 4. junija t. l. Vspored:

Odhod iz Trsta v nedeljo, dne 3. junija popoldne do Divače. V Divači sestanek točno ob 4. uri pop. pred postajo. Iz Divače odhod ob 4<sup>1</sup>/<sub>2</sub> uri peš čez Gaberk, Senožeče v Razdrto. V Razdrtem se prenoči. Odhod na Nanos zjutraj ob 4<sup>1</sup>/<sub>2</sub> uri; prihod na vrh okoli 7. ure. Na vrhu odmor in sestanek s planinci ajdovsko-vipavske in soške podružnice (odsek Gorica). Skupen odhod preko Vipave v Ajdovščino. V Vipavi kosilo. Povrat v Trst iz Ajdovščine peš ali z vlakom. V slučaju neugodnega vremena izlet odpade. Dne 17. junija priredi podružnica celodnevni društveni izlet na Artviže. Odhod iz Trsta z vlakom državne železnice ob 7. uri 20 minut zjutraj do Rodika. Iz Rodika peš na vrh Artviž. Z Artviž v Loko pri Zavrhu. V Loki pri nadžupanu g. Dujcu kosilo. Povrat v Trst preko Divače. V slučaju neugodnega vremena se preloži ta izlet na prihodnjo nedeljo.

**Iz Št. Petra.** Naša notica „popolnoma utemeljena vest“ v „Notranjcu“ z dne 19. maja je mesarja gosp. Zaplata silno zbudla. Seveda: „resnica v oči bóde“! Ravno ta njegova razburjenost, ter izrek, da se ne bode spuščal v nadaljno polemiko (kdo Vam je še povedal ta izraz, g. Zaplata?) kaže, da je vest popolnoma na mestu in da odgovarja popolni resnici. Nikjer ni meso tako drago, ko v Št. Petru in pri tem moramo biti zadovoljni z najslabeyšimi partijami, ker boljše meso pošilja g. Zaplata svojim odjemalcem v Divačo, Nabrežino itd. Sedaj se ni živina nič podražila, a mi moramo plačati meso po celih 16 h dražje ko pred časom. A g. Zaplata še ne more shajati, kajti rekel je baje, da bode sekal po 1 K 40 h; no potem bode gotovo imel dovolj za „pijačo“, ki je njemu nad vse! — Gosp. Zaplata vola razseka, dobi svoj denar nazaj in mu ostane še toliko, da si privošči skoraj slednji dan „čez mero“. Ako bi ne mogel shajati, bi živel gotovo bolj skromno! To je sicer njegova privatna stvar, toda s tem hočemo pokazati, „da on res ne more shajati“! Tako, g. Zaplata; tudi mi se ne bomo spuščali v nadaljno polemiko, posebno z Vami ne — nam ne diši s takimi ljudmi preveč občevati — pokazati pa hočemo, da „ne znamo le predbacivati, ampak tudi delati in kaj narediti“! — Kakor surov je izgovor glede mesa, tako neumen je odgovor glede vozov!

**Iz Radohove vasi.** Štorkljo ustrelil je na izstopivši Pivki g. Jos. Kovačič, tukajšnji posestnik.

**Iz Zagorja.** Občni zbor mlekarske zadruga, ki se je vršil pretekli teden, je bil precej dobro obiskan. Ko so se odobrili računi za l. 1905, je razjasnil predstojnik g. M. Domicelj ml. pogodbo, ki se je sklenila svoj čas s tvrdko „Trifolium“. Navzoči zastopnik tvrdke je raztolmačil v navdušenem govoru tvrdkino stališče in poslovanje, ter zagotavljal, da dela ona vedno na to, da se postavijo „mlekarske zadruga“ na trdne noge, kar je potem v obojestransko korist. Navduševal je navzoče k umni živinoreji, s posebnim ozirom na izvanredno dobroto tukajšnjega mleka. — Iz vsega, posebno iz neumornega delovanja v zadnjem času razvidimo, da je zavel v poslovanju „Trifoliuma“ popolnoma drugi

veter, ter da dela tvrdka res — ne le v svojo korist, ampak tudi v korist zadrug samih. Iz skrbnih naprav, ki si jih vedno umišlja in iz vneme, katero izkazuje vsem „mlekarnam“, ki so z njo v pogodbi, se vidi, da so vse govornice, ki krožijo po Kranjskem, popolnoma neresnične. Tvrdko želimo obilo vspeha, ker vemo, da bode to v korist razvoja mlekarstva na Kranjskem.

**Ljudsko veselico** priredi „Prostovoljno gasilno društvo“ v Zagorju na binkoštni ponedeljek in torek (t. j. na dan shoda in semnja). Na sporedu so same zanimivosti, katere bodo udeležnike zabavale nad vse. Godba sestoji iz 8 mož; za ples je namenjen prostoren gasilni dom, katerega gasilci že pridno venčajo in krasijo. Nadejamo se obile udeležbe. Čisti dohodek je namenjen v društvene namene!

**Babica nam je ušla** potem ko je naredila nekaj neumnosti! Prišla je sicer čez par dni nazaj, a bila je zaradi prevelike „ljubezni“ do vina, žganja in moških iz službe odpuščena.

**Delavska zavarovalnica proti nezgodam v Trstu** dovoljuje si, odkar nimajo Slovenci nobenega zastopnika v njej, prav čudne reči. Nočemo govoriti o tem, kako židovsko odtrgava delavcem krvavo zaslužene rente, da le sebe ubrani vedno rastočih pasiv, danes le omenjamo, da pošilja ta zavarovalnica v čisto slovenske kraje, kakor so Gorenjsko, Dolenjsko in Notranjsko, slovenskim delavcem **italijanske (!)** rešitve. Ker dotičniki navadno le slovensko umejo in si tudi ne upajo ali se ne znajo pritožiti, pridejo večkrat v veliko škodo. Sicer pa je slovenščina, kolikor jo rabi ta zavarovalnica, tako spakedrana, da človeka kar krč lomi, če jo čita. Skrajni čas je že, da dobi Kranjska svojo lastno delavsko zavarovalnico. Županstva prosimo, naj nam vsak slučaj, v katerem bi imenovana zavarovalnica še kršila slovenske jezikovne pravice, naznanijo, da ga primerno ožigosamo.

**Koliko se postreli divjačine na Kranjskem?** Leta 1903. je bilo po uradnem izkazu na Kranjskem ustreljenih 16 jelenov, 4333 srn, 254 divjih kozlov, 9754 zajcev, 226 divjih petelinov, 267 fazanov, 6490 jerebic, 1875 prepelic, 2913 slok, 585 kljunačev, 30 divjih gosi, 1434 divjih rac, 6 medvedov, 1 volk, 1483 lisic, 213 kun, 36 dihurjev, 18 vider, 17 divjih mačk, 271 jazbecev, 468 veveric, 30 orlov in 52 sov.

## Prosveta.

**Telovadno društvo „Brežiški Sokol“** je razposlalo sledeči oklic: Bratje Sokoli! Bratje Slovenci! Po večmesečnem trdovratnem boju, v katerem se je v vsi svoji nagoti pokazal nam sovražni duh nemških birokratov in strastni gnev narodnih protivnikov na vsak naš pokret, dovoljeno nam je o binkoštnih praznovati izlet vseslovenske sokolske Zveze v Brežice in razvitje prapora svojega mladega, a čilega Sokola. V kratkem Vas sprejmemo v Brežicah, ki so bile dosedaj branik vsenemškega napuha, ki pa obečajo v

doglednem času postati svarilno znamenje za naše dušmane, da Slovenec neče biti več njih suženj, bodrilno znamenje za naše brate, da vse dosežemo s složnim neumornim delovanjem. Ta narodni praznik bode v naše bojne vrste zanesel svež poživljajoči duh, nam pokazal pot do novih zmag, naše omahujoče protivnike pa bode prepričal, da se ne strašimo njih grožnjâ. Sprejem Vaš ne bodi sijajen na zvunaj, pač pa sijajen v naših in Vaših srcih. Ta narodni praznik bode prvi vseslovenski praznik te vrste, prirejen v znamenju sokolske ideje, pod pristnim geslom: „V pesti sila, v srcu odločnost, v mislih domovina!“ ki mora postati biser mišljenja vsacega Slovenca. Slavlje in njega pomen bode povečalo sodelovanje bratov Hrvatov in Srbov in njih najboljših sinov: „Sokolov“. Njih zanimanje za našo svečanost je priča, da umejo naše težnje, da hočejo s številom posvedočiti svojo ljubav do nas. Neštete množice ljudstva iz treh sosednjih si pokrajin bodo pričale, da imamo krepko oporo v neomajnih četah naroda. Tedaj na svidenje v Brežicah! Sokolski Na zdar!

**Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani** sporoča nam sledeče: Po obojestranskem razumetju se razreši zveza med družbo sv. Cirila in Metoda v Ljubljani in med tovarnarjem g. Jebačinom s 30. junijem t. l. in s 1. julijem prevzame založništvo družbine kave tvrdka Ivan Perdan v Ljubljani, ki je naši družbi z vžigicami bila do danes v tako ogromno korist. Dvajsettisočstiristo (20.400) kron imamo namreč v vsem to trenutje od nje. — Slovenci! Po pravici so se Vam priljubile naše vžigice in prepričani smo, da Vam prav tako ugodno dojde kava, ki Vam jo preskrbi Vaš stari zaupnik — ta naš novi podjetnik. Zato pričakujemo, narodne gospodinje, da vsaka Vas, ki zaneti z našimi vžigicami, postavi obenem na ognjišče od imenovanega dneva naprej tudi to našo novo kavo. Vaša omizja naj bodo naša omizja; narodna iskra iz Vaše hiše bodi našemu rodoljubju v plamen.

**Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani** je razposlalo sledečo okrožnico vsem svojim podružnicam: Premnogokrat opazuje vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani, da porablja posamezne podružnice svojevoljno denar, ki naj se po pravih celokupno steka le v naši glavni blagajni. Nekateri izmed njih podpirajo razna obrambna društva, ki so v njih okraju ali deželi, druge kupujejo ob danih prilikah drage vence, tretje nam zopet pošiljajo ne prevažna obvestila v priporočenem ali celo ekspresnem pismu, ali porablja drage denarne nakaznice mesto poštno-hranilničnih čekov, ki so v nebrojnim številu raztreseni po slovenskem svetu. So pa tudi, ki potrošajo skoraj vso nabrano udnino v to, da sijajneje prirede svoj občni zbor. Nabavljajo si namreč dragih tiskanih vabil ter si naročajo godcev-piskačev. Vsled tega plačujejo godbeno licenco ter nam slednjič pošiljajo ostanek v malenkostnem znesku — morebiti 5, 7 ali 10 kron v našo družbino blagajno. Opetovano je podobnosti oži-



gosavalo družbino vodstvo v svojih oklicih; a do danes zelo zaman. Zato pozivljamo vsled ponovljenega sklepa 172. vodstvene seje izza 16. majnika 1906 še enkrat s pričujočim posebnim pismom vse svoje podružnice in njih č. funkcionarje, naj štedijo z nabranim denarjem. Vse kar nabere kaka podružnica, je last osrednjega družbinega vodstva in nikdo nima pravice s tem denarjem razpolagati po svoje. Le če družbino vodstvo povodom prošnje dovoli od slučaja do slučaja, le takrat — sicer nikoli in nikjer. Čast pa bodi vsem onim podružnicam, ki popolnoma umevajo naš težki položaj in jim je vedno to pred očmi, da ima naša družba le rednih troškov do 3600 kron na mesec. Prav kratko dobo bi se mogla naša družba držati, ako bi vse podružnice delale po tem tu Vam znamovanem načinu. Saj naj nam po družbinih pravilih prihajajo glavni in najzanesljivejši dohodki uprav od naših podružnic. Slavni podružnični odbori! Revnega in bednega, a toliko upolnega naroda previdni činitelji bodimo vsi — Vi in mi.

**Slovenski trgovski koledar** v žepnem formatu izda za l. 1907 slovensko trgovsko društvo „Merkur“. Koledar bode imel poleg običajne vsebine vsakega koledarja vsakovrstne podatke, ki so potrebni vsem kupčijskim slojem zlasti pa trgovcu, trgovskemu potniku in trgovskemu nastavljenju. Koledar bode prirejen in sestavljen tako, da bode v njem našel trgovec kratko in točno pojasnilo v vseh vprašanjih, ki nastajajo v trgovski praksi. Trgovski koledar bode zanesljiv kažipot trgovcu in trgovskemu nastavljenju, nepogrešen prijatelj in zanesljiv svetovalec mu bode, nudeč mu lahko umljiva navodila. Z izdajo trgovskega koledarja zadosti slov. trg. društvo „Merkur“ živi in resni potrebi, saj je probujeni naš trgovski stan le predolgo pogrešal trgovskega koledarja. Smatramo za potrebno slovensko trgovstvo in sploh slovensko javnost že sedaj opozoriti na trg. koledar slov. trg. društva „Merkur“, zlasti zategadelj, da trg. koledarja, ki ga izda za l. 1907 društvo „Merkur“ ne bodo zamenjali s trg. koledarjem, ki ga hoče izdati neki zasebnik. Slovenskemu trgovstvu naj služi to v informacijo, da uravna svoje postopanje glede oddajanja inšeratov, kakor pozneje glede kupovanja koledarja. Trgovski koledar slov. trg. društva „Merkur“ je eminentno narodno podjetje, čegar prebitek se odmeni skladi za „Trgovski dom“. Temu občekoristnemu narodnemu podjetju bode vsak zaveden Slovenec še bolj pa vsak slovenski trgovec in trg. nastavljenec dal prednost pred zasebnim podjetjem.

**Premalo slovenskih dijakov!** Na vsem Slovenskem pride približno na 400 prebivalcev 1 srednješolski dijak. Na Češkem imajo povprečno že med 200 prebivalci enega dijaka.

## Narodno gospodarstvo.

**Kratko navodilo glede škropljenja trt proti peronospori.** 1. Proti peronospori se škropi najmanj trikrat na leto. 2. Na 100 litrov vode se vzame 1 kg

modre galice in 2 kg ugašenega ali pa 1 kg neugašenega apna; vsako se zase raztopi in se potem zmeša. Pri tem se ne sme rabiti železna posoda ali železno orodje. 3. Prvo škropljenje se vrši takrat, kadar so mladike zrasle pol metra dolge; to je najpozneje začetkom meseca junija. 4. Drugo škropljenje se vrši tri tedne pozneje, torej koj po cvetju. 5. Tretje škropljenje se vrši štiri tedne po drugem, torej proti koncu meseca julija. 6. Pri vsakem škropljenju je treba tudi grozdje dobro poškopiti in nekaj časa poprej mladike privezati. 7. V mokrih, deževnih poletjih naj se škropi v krajših presledkih, torej vsaj štirikrat na leto. 8. Za vsako škropljenje je treba pripraviti svežo galico, ker stara ne učinkuje. 9. Na suho ali na zeleno cepljene trte je treba škropiti kmalu potem, ko so odgnale, in večkrat v kratkih presledkih. 10. Če je po škropljenju deževalo, preden se je galica dobro posušila, je treba škropljenje kar najhitreje ponoviti. — B. Skalický, c. kr. vinarski nadzornik za Kranjsko v Rudolfovem.

**Slapenska posojilnica v Vipavi** imela je v prvih petih mesecih letošnjega leta nad pol milijona kron prometa. Pač lep dokaz vrlega delovanja te narodnonapredne posojilnice.

**Vipavska železnica** je prevozila meseca marca t. l. 7600 oseb in 6800 ton blaga, prejemkov je bilo 15.900 kron.

**Nižjo slovensko trgovsko šolo v Trstu** bo ustanovila tamošnja slovenska trgovsko-obrtna zadruga.

**1000!** Meseca maja se je ustanovila in v osrednjo zvezo čeških poljedelskih zadrug na Češkem vsprejela tisoča rajfajzenka.

„**Trifolium**“ odpre tekem prihodnjega meseca svojo podružnico v Pulju in pozneje v Gorici.

**Pridelujmo na naših njivah več detelje.** Krepko in izdatno pridelovanje krme je podlaga in pogoj boljše živinoreje. Da pa pridobimo veliko in dobre krme in da nam bo mogoče pomnožiti število svojih goved in živino tudi še v boljšem stanu vzdrževati, je treba, da kar največ mogoče gnojimo svoje travnike, na njivah pa pridelujemo obilo detelje. Na ta način bomo imeli od leta do leta več in boljše krme in tudi več in boljše živine v svojem hlevu. Molzne krave nam bodo dajale obilo dohodka. Ako si tako pomnožimo krmo in živino, tudi gnoja ne bo več primanjkovalo. Ako si hočemo zagotoviti na njivah večletno bogato košnjo, sejmo lucerno (večno deteljo). Njiva mora biti v dobrem stanu, globoka zemlja in ne močvirnata. Jako bo koristilo detelji, ako bomo njivo močno pognojili z žlindro in kalijevo soljo, še predno njivo preorjemo. Najboljše je, ako sejmo deteljo spomladi med ječmen ali oves. Kupi naj se dobro kaljivo, čisto seme. Pri setvi večne detelje naj se s semenom ne štedi, marveč naj se seje gосто. Nikdar pa naj se med lucerno ne seje travulje. Ako se seje prereditko, zaplodi se med deteljo trava in namesto, da bi imeli vsako leto po štiri bogate košnje, imamo le prvič dobro košnjo, pozneje pa nam ostaja le polprazna njiva, na kateri

pridelamo le polovico tega kar bi pridelali, če bi sejali deteljo bolj gosto. Na njivah, katere ne nameravamo pustiti več let za košnjo, sejmo le navadno deteljo. Detelja ima tudi dobro lastnost, da zboljšuje zemljo, kar nam dokazuje dejstvo, da za deteljo vse dobro vspeva. Detelja pa tudi, ako jo gosto sejemo, zaduši ves plevel na njivi in nam napravi čiste njive, kar je pri poljedelstvu velike važnosti. S košnjo lucerne in tudi navadne detelje ne smemo toliko časa čakati, da bo cvetela; kositi jo moramo še predno prične cvetje. Sušenje detelje na njivah, tako kakor sušimo travo, ni umestno. Treba je za sušenje napravo kozolcev, ali pa jo moramo sušiti na koleh (štrgalah), kakor delajo to na Štajerskem, Koroškem in planinskih deželah. Ako bomo tako pridelovali veliko krme ter skrbeli za dobre pasme goved povzdignile se bodo naše kmetije in kmet bo imel lepe dohodke. Veliko krme, veliko dobre živine, veliko mleka, veliko gnoja, veliko denarja.

### Za kratek čas.

**Najboljše krstno ime.** — Boter: Zakaj pa bomo fantka krstili za Dragotina? Oče: Veš ljubi prijatelj, človek mora vedno na prihodnost misliti, kadar bo moj sin velik in se bo podpisal, lahko okrajša svoje ime in napiše Dr.; vsak bo mislil, da je doktor.

**Se je ne bo rešil.** — Žena: Brezbožnej in pijanec, ti boš gotovo prišel v pekel. Mož: Jej, jej, če je to res. potem bova pa na onem svetu spet skupaj.

**Kar po domače.** — Sodnik: Obtoženec, zdi se mi, da se midva že pozna. Obtoženec: Seveda, gospod sodnik, seveda! Kaj pa dela vaša ljuba gospa soproga.

**Pravi vzrok.** — Sodnik: Kaj ste vendar mislili, da pri tako malenkostnem prepiru začnete kar z nožem? Obtoženec: Gospod sodnik, človek vendar ne bo celo leto to orodje zastonj v žepu nosil.

### Darovi za Vilharjev spomenik.

Gospod Matija Petrič nabral v gostilni Baraga v Postojni 5 K 52 v.; neimenovan trg. potnik 5 K; gospod Josip Stritar, prof. in pesnik na Dunaju z zahvalo za sprejem 10 K; gospod France Hrašovec, c. kr. okr. sodnik v p. in starosta slovencev v Gradcu 10 K; gospod Zdenko Oton in Mara Papež v Ljubljani 15 K vsak 5 K, želeč naj bi kmalu spomenik krasil njih rojstni kraj; gospod Arko Fran odklonil zasluženovo vozino v korist spomenika 5 K; senožeško in razdrško omizje o priliki izleta postojnskega salonskega orkestra v Kavčičevi gostilni v Razdrtem zložilo 82 K. Darovali so p. n. gg.: c. kr. sodni svetnik M. Novak 10 K; trgovec Suša 10 K; trgovec Del-Linz 5 K; notar Kogej 10 K; fin. str. preglednik Burger 2 K; kanclist Sbrizaj 2 K; pivar Thoraus 2 K; V. pl. Garzarolli 5 K; Filip Kavčič 10 K; davčni adjunkt Dolenc 2 K; trg. Zadnek 5 K; davkar Kuralt 2 K; kanclist A. Novak 2 K; pivov. uradnik J. Stergulec 4 K; nadučitelj Levstik 1 K; učiteljica Zaletel 2 K; poštna oficijantinja Jakšetič 2 K; c. kr. sod. tajnik v pok. dr. H. Dolenc 2 K; trg. sotrudnik Alb. Dolenc 2 K; c. kr. stražmojster v p. Dovžan 1 K; orožn. postaje načelnik Tavčar 1 K skupaj 82 K. Srčna hvala!

**Odbor za Vilharjev spomenik.**

### Mala naznanila.

Vsaka vrstica v teh oznanilih stane 20 vin. Pri večkratni objavi se dovoli primeren popust. Denar je poslati naprej. Plača se lahko tudi s pismenimi znamkami.

**Žitočistilnik** še dobro ohranjen in ena **kopirna stiskalnica** za urade se ceno proda. Več o tem pove **Jože Šibenik**, ključavničarski mojster v Postojni.

**Velika kovačija** z enim mehkom, ležeča ob okrajni cesti med Rakekom in Prezidom (Hrvaško), odda se takoj dobremu kovaču s stanovanjem vred v najem. V bližini se nahaja graščina Šneperk, ena parna in več drugih velikih žag. Za dobrega in pridnega kovača toraj zaslužka vedno dosti. Poleg kovačije ima tudi kolar svojo delavnico. Natančneje pogoje pove **Ferdo Wigele**, učitelj, **Staritrg pri Rakeku (Notranjsko)**.

**Sirar**, samec z večletno prakso išče službe. **Več pove upravnishstvo „Notranjca“ v Ljubljani, Breg št. 12.**

**Slikarskega učenca** sprejme **Josip Inocente**, slikarski mojster v Postojni.

**Cementne cevi** razne velikosti so po zmernih cenah naprodaj pri **Jos. Dekleva v Postojni.**

**Kašelj.** Kogar kašelj nadleguje, naj rabi okusne in olajševajoče **Kaiserjeve prsne karamele.** 2470 notarsko poverjenih spričeval nam dokazuje, kako uspešno se jih rabi zoper kašelj, hripavost, katar in zaslinjenje. — Zavitek 20 in 40 vinarjev. — Edino pristne so one, ki imajo varstveno znamko »Drei Tannen«. Zalogo ima **J. Hus**, lekarnar v Vipavi.

**Napravo apna** odda po dogovorjeni ceni **gospodarski odsek na Razdrtem. Leonh. Del-Linz**, načelnik.

**Esenca za kurja očesa.** Najbolje sredstvo proti **kurjim očesom, debeli koži, bradavicam** itd. Steklenica z rabilnim navodom 70 h razpošilja: **Lekarna pri Mariji Pomočnici v Vipavi.**

**Aparat za proizvodnjo plina** za 14 m<sup>3</sup>, h kateremu spadati 2 peči, 16 svetilk, 7 kandelabrov in več drugih stvari, ki se rabijo pri plinovi razsvetljavi, je po nizki ceni na prodaj. Več o tem pove **Jože Šibenik**, ključavničarski mojster v Postojni.

**Parni kotel** preskušen za 7 atmosfer pritiska. Poleg kotla je tudi črpalnica in 500 kg starega železa ceno na prodaj, kakor tudi 2000 steklenic (butelk). **Več o tem pove Jože Šibenik**, ključavničarski mojster z Postojni.

**Trgovska pomočnica**, z najboljšimi spričevali, stara 22 let, išče druge službe. **Kdo? pove upravnishstvo „Notranjca“ v Ljubljani, Breg št. 22.**

**Učenec** ne pod 14 let star, tudi nekoliko nemščine več in pošteni starišev, sprejme se v trgovino mešanega blaga. Ponudbe na **J. Razboršek, Šmartno pri Litiji.**

**Izvrsten sir**, prve, druge in tretje vrste ima na prodaj **Ivan Vidmar**, trgovec in lastnik mlekarne v Črnem vrhu, nad Idrijo.

**Izurjen strojni kurjač** usposobljen za to delo išče službe, nastopi lahko takoj. Natančneje o tem pove **Matevž Milharčič v Postojni.**

### Loterijske številke.

Trst, 26. maja . . . . .	3	9	13	42	47
Praga, 30. maja . . . . .	14	6	54	5	86

### Tržne cene v Ljubljani.

Semena:			
Domača detelja . . . . .	od K 100.—	do K 102.—	} Za 100 kilogramov.
Lucerna . . . . .	» » 120.—	» » 130.—	
Laneno seme . . . . .	» » 27.—	» » 29.—	
Fižol:			
Rudeči ribniški . . . . .	» » 27.—	» » 28.—	}
Prepeličar . . . . .	» » 26.—	» » 28.—	
Žito:			
Pšenica . . . . .	» » 17.—	» » —.—	}
Rèž . . . . .	» » 14.40	» » —.—	
Ječmen . . . . .	» » 16.—	» » —.—	
Oves . . . . .	» » 19.—	» » —.—	
Ajda . . . . .	» » 13.—	» » —.—	
Kože:			
Goveje z rogmi vred . . . . .	» » 100.—	» » 114.—	}
Telečje . . . . .	» » 135.—	» » —.—	
Svinjske . . . . .	» » 400.—	» » —.—	}
Lisičje . . . . .	» » 9.—	» » 10.—	
Kunine (belice) . . . . .	» » 32.—	» » 38.—	
» (rumenice) . . . . .	» » 45.—	» » 56.—	
Dihurjeve . . . . .	» » 6.—	» » 6.50	
Vidrne . . . . .	» » 24.—	» » 25.—	

# Zarezano strešno opeko

(Falz)

navadno strešno opeko, kakor tudi zidak, žlebak  
in vsako drugovrstno opeko ima v zalogi

**Karol Jelovšek**

opekarnar na Vrhniki (Notranjsko).

Svetovnoznana

## postojnska jama

je odprta vsak dan ob pol 11. uri dopoludne  
in je izključno električno razsvetljena.

Od 1. marca do 31. oktobra je odprta tudi ob  
pol 4. uri proti vstopnini K 5.— za osebo.

Ob nedeljah in praznikih pa le K 3.— za osebo.

Notranjci, berite, širite in naročajte

„Notranjca“!

## MAKS ŠEBER

v Postojni.

Akcidenčna tiskarna.

Knjigoveznica.

Fotografični atelije.



Zaloga vsakovrstnih tiskovin

za županstva, krajne šolske svete, šolska  
vodstva, posojilnice, mlekarke zadruga itd.

Izvršuje se po naročilu vsa  
druga tiskarska dela

kakor n. pr. letna poročila, cenike, vabila k  
veselicam in občnim zborom, programe, nazna-  
nila o zarokah, porokah itd., parte liste, pisma  
in kuverte z naslovi, posetnice, razglednice,  
trgovska naznanila itd. itd.



Zahtevajte cenike zastonj  
in poštne prosto.

## Franc Čuden

najstarejša eksportna tvrdka  
na debelo in drobno.



**U r a r**

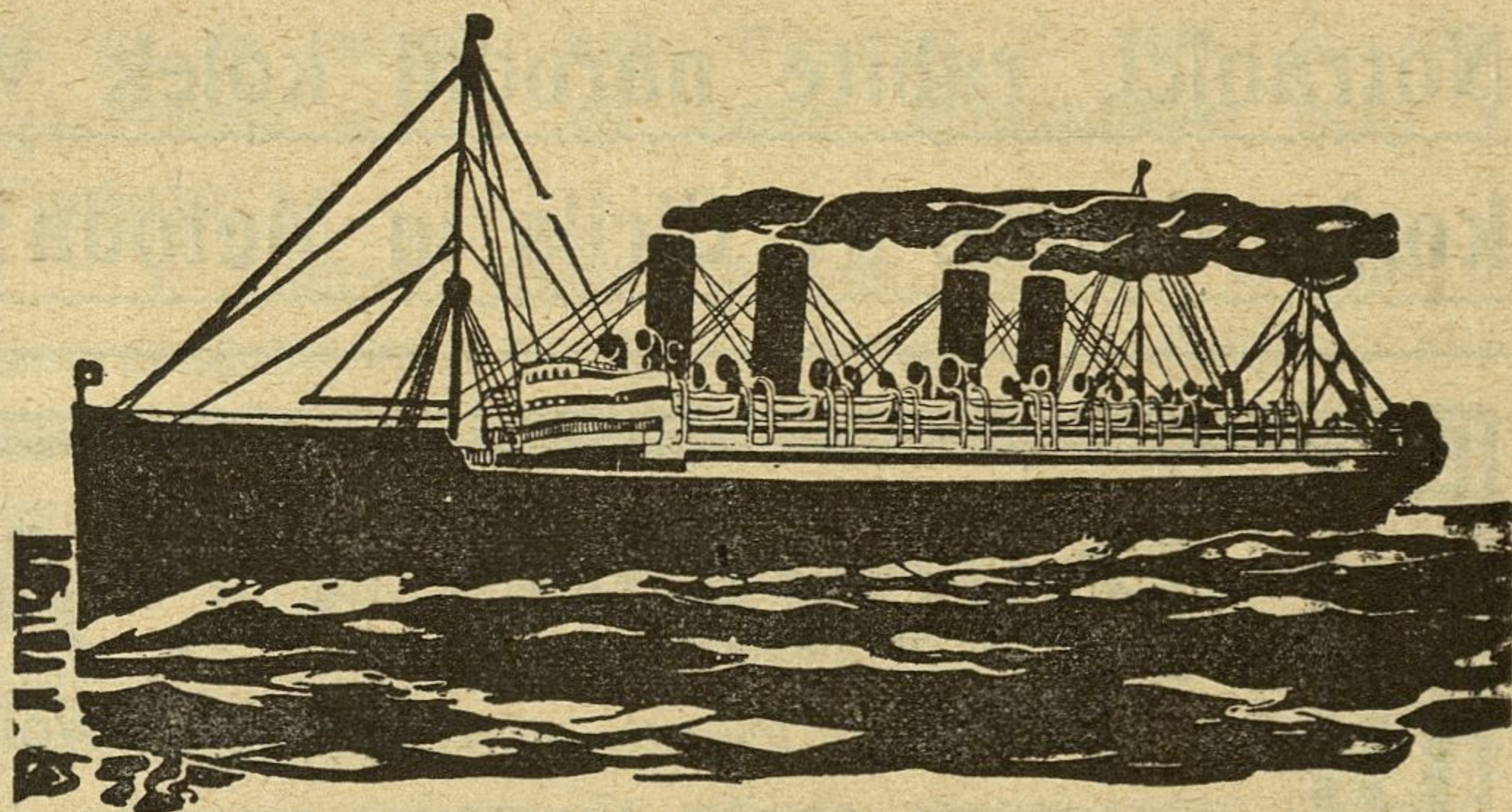
in trgovec zlatnine in srebernine,  
delničar prvih združenih tovarn ur »Union«  
Bielu, Genovi in Glashütte.

### POZORI!

### BERITE!

Majcenejša in najhitrejša vožnja v Ameriko je  
s parniki „Severonemškega Lloyd“

## iz BREMNÄ v NEW-YORK



s cesarskimi brzoparniki „Kaiser Wilhelm II.“,  
„Kronprinz Wilhelm“, „Kaiser Wilhelm der Grosse“.

Prekomorska vožnja traja samo 5 do 6 dni.

Natančen, zanesljiv poduk in veljavne vozne listke za parnike  
gori navednega parobrodnege društva kakor tudi listke za vse  
proge ameriških železnic dobite v Ljubljani edino le pri

## EDVARDU TAVČARJU



KOLODVORSKE ULICE ŠT. 35.

nasproti občeznani gostilni „pri Starem Tišlerju“.

Odhod iz Ljubljane je vsak torek, četrtek in soboto.  
— Vsa pojasnila, ki se tikajo potovanja, točno in  
brezplačno. — Postrežba poštena, reelna in solidna.

Potnikom, namenjenim v zapadne države kakor: Kolorado,  
Mexiko, Kalifornijo, Arizona, Utah, Wioming, Nevada, Oregon  
in Washington nudi naše društvo posebno ugodno in izredno ceno  
čez Galveston. Odhod na tej progi iz Bremena enkrat mesečno.  
Tu se dobivajo pa tudi listki preko Baltimora in na vse ostale  
dele sveta, kakor: Brazilijo, Kubo, Buenos-Aires, Kolombo,  
Singapore, v Avstralijo i. t. d.

# Živinski semenj

se vrši  v Ilirski Bistrici  11. junija 1906  
 (ponedeljek po Binkoštih).

K obilni udeležbi vabi kupce in prodajalce

županstvo.

Sobni slikar in **Ivan Zwölf** Slikar napisov  
 = pleskar =  
 v POSTOJNI št 73.

Zaloga raznih suhih in oljnatih barv,  
 lanenega olja, firneža, terpentina,  
 raznih lakov za znotraj in zunaj, an-  
 gleških lakov za kočije, brunolina,  
 bronca, raznovrstnih čopičev itd.

Solidna postrežba. • Zmerne cene.

Notranjci, rabite narodni kolek v  
 korist družbe sv. Cirila in Metoda!

V hiši gospe Helene Orešek v Postojni

• **zobozdravnik** •

iz Ljubljane, Špitalske ulice št. 7



Amerik. zobz.  
 Vsa zobotehnična dela



Amerik. zobz.  
 se v konces. ateleja

**O. SEYDL**

izvršujejo.

Ordinira vsako soboto od 8. do 5. ure.

## Pivovarna „G. AUER-jevi dediči“

v Ljubljani, Wolfove ulice šte. 12.

priporoča svoje izvrstno marčno in na bavarski način varjeno pivo

v prid družbe sv. Cirila in Metoda.

Zaloge na Notranjskem so: v Idriji (založnik gosp. Franjo Didič, posestnik i. t. d.), v Št. Petru na Krasu  
 (založnik gosp. Anton Rebec, vinotržec), v Prestranku (založnik „Mlekarska zadruga“) in v Žireh  
 (založnik gosp. Matija Gostiša, posestnik).

## Notranjska posojilnica v Postojni

registrovana zadruga z omejenim poroštvom

posluje vsak petek od 9. do 12. ure dopoldan

 obrestuje hranilne vloge po 4 1/2 % 

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje sama.

Daje posojila po 6 %

na osobni kredit ali proti vknjižbi.

Izjemoma in v nujnih slučajih se sprejemajo vloge in dajo posojila tudi ob družih delavnikih.